

INTERVIURI

„Cred în viitorul european al Republicii Moldova”

Interviul ministrului afacerilor externe și integrării europene al Republicii Moldova, Iurie Leancă, pentru postul de radio “Europa Libera”

Iurie LEANCĂ: Eu cred că UE va supraviețui, iar relația Moldovei cu UE e în funcție de capacitatea noastră de a fi guvernabili. Moldova a pierdut mult timp, dar, cel puțin, a reușit să ajungă la un consens național, anume că vrea să se integreze în UE. Numai că întârzierea startului ar putea fi costisitoare.

Din păcate, am reușit puțin în sensul creării unui stat viabil și ancorat într-un sistem de repere economice, politice și de securitate în această perioadă. Și, în sfârșit, iată, după 20 de ani de mișcări dese ori foarte haotice, lipsite de coerență, lipsite de înțelegere profundă a ceea ce înseamnă acest interes național, iată după 20 de ani se pare că există o înțelegere consensuală a elitelor politice din Republica Moldova, dar și sprijinite masiv de cetățeni că obiectivul prioritar este integrarea în Uniunea Europeană.

Transformarea Republicii Moldova într-un stat eligibil se va realiza în momentul în care vom deveni țară candidat și în mișcarea pe acest parcurs. Care sunt șansele de realizare a acestui obiectiv? Bineînțeles că acum este mult mai complicat. Că Țările Baltice, țările Europei Centrale au reușit să obțină această perspectivă clară și s-au mișcat. Însă este mult mai dificil astăzi pentru că vedem procese mult mai complicate în interiorul Uniunii Europene.

„Europa Liberă”: Există voci care pun la îndoială dacă e nevoie de această eurointegrare sau nu, ținând cont de situația creată în interiorul UE.

I. L.: Totuși, vreau să cred, cu toate problemele, în crearea acestei identități tot mai puternice și politice - și valutare, și economice. Vedeti, acum vorbim despre crearea unui guvern economic unic, inițiativa recentă germano-franceză. Deci eu cred că Uniunea Europeană va supraviețui. Pe de altă parte, relația noastră cu Uniunea Europeană va depinde de capacitatea noastră de a demonstra că noi suntem guvernabili, previzibili, că valorile respective, care înseamnă separarea puterii, care înseamnă respectul pentru drepturile omului, care

înseamnă instituții ale statului, care sunt responsabile în fața cetățeanului, justiției.

„Europa Liberă”: Problemele interne ar fi prioritatea priorităților...

I. L.: Și dacă vom reuși să menținem pasul cadentat, iar, din păcate, în ultimele luni suntem martori ai diminuării procesului de reformare a acestor instituții. Cunoaștem despre anumite probleme recente, care au dezgolit lacunele sistemice, corupția sistemului, care este sistemul nostru judecătoresc, care afectează securitatea statului. Deci această diminuare a ritmurilor, bineînțeles, că ne afectează pe noi. Sper că în coalitiție vom avea acum foarte rapid o discuție și o analiză sinceră și sper să găsim forța necesară de a înțelege, care sunt problemele și de a găsi soluții. Dacă vom reuși să ne mișcăm așa cum ne-am mișcat în 2010, eu sunt destul de optimist, cu toate aceste probleme din interiorul Uniunii Europene, că ceea ce ne-am propus noi – de recunoaștere a eligibilității, de obținere a regimului fără vize, de construire a acestei zone de liber schimb, - acestea ar urma să ne aducă acolo unde vrem noi: transformarea cetățeanului moldovean în cetățean european. Cred că vom reuși.

„Europa Liberă”: Domnule Leancă, cum respinge Republica Moldova angajamentele europene?

I. L.: În acești doi ani am reușit să extindem cooperarea cu Uniunea Europeană, practic, asupra întregului spectru de funcționare a instituțiilor statului, a activității economice, comerciale, în domeniul conlucrării vamale, în domeniul energiei, practic, în toate domeniile avem o conlucrare. Aceasta înseamnă și angajamente pe care ni le luăm, fiindcă dacă nu ne luăm anumite angajamente, nu le respectăm, bineînțeles că nu va fi răspunsul pozitiv din partea Comisiei Europene. Pe anumite domenii mergem mai bine, cum ar fi, de exemplu, tot ce ține de pregătirea Republicii Moldova pentru a obține acest regim fără de vize, sau ce ține de pregătirea pentru a iniția negocierii

pe marginea obținerii zonei de liber schimb. Dar pe alte domenii, cum ar fi reforma sistemului judecătoresc, cum ar fi reforma instituțiilor de forță, cum ar fi problema corupției, ceea ce ne afectează în ultimă instanță, trebuie să ne respectăm aceste angajamente. Fiindcă, spun încă o dată, acest angajament este în interesul Republicii Moldova și al cetățeanului.

„Europa Liberă”: Domnule Leancă, totuși guvernarea se zice că rezistă datorită suportului financiar din partea Uniunii Europene, care e unul consistent, din partea UE și al altor parteneri de dezvoltare. Ar putea să se erodeze relațiile dintre elitele politice moldovenești și cele de la Bruxelles, în cazul în care Moldova nu-și va face tema pentru acasă?

I. L.: Nu sunt de acord în totalitate că supraviețuim doar datorită acestei susțineri. Susținerea din partea Uniunii Europene, care s-a bazat pe o relație foarte bună cu FMI-ul și care a fost unica soluție de supraviețuire, nefalimentarea statului Republica Moldova, într-adevăr, a fost absolut crucială. Lucrurile revin la normalitate, parametrii creșterii economice ș.a.m.d. sunt pozitivi. Important este să menținem acest ritm și să reușim, de exemplu, în domeniul atragerii investițiilor mult mai mult, fiindcă avem realizări foarte modeste. Accentul în comunicarea noastră cu Uniunea Europeană se pune și pe alte domenii, nu doar pe susținerea financiară. Ne dorim să trecem în relațiile cu Uniunea Europeană pe fonduri structurale, așa cum se întâmplă cu țările candidate, ajutate să ajungă la nivelul standardului mediu european, începând cu subvenții în agricultură, terminând cu proiecte sociale și așa mai departe. Dar până acolo mai avem multe lucruri de făcut. În momentul în care nu ne vom respecta angajamentele, trebuie să fim conștienți că interesul celor de la Bruxelles, din capitalele Uniunii Europene se va diminua. Deopotrivă cu țările din Balcanii de Vest, trebuie să venim cu argumente, așa cum anul 2010 în sensul acesta a fost extrem de relevant.

„Europa Liberă”: S-a pus vreodată tranșant problema: ori rămâneți în orbita Federației Ruse, ori faceți reforme și veniți în UE?

I. L.: Problema se pune altfel. În moment ce Moldova știe exact ce vrea, nu vine doar cu declarații, dar și cu tema făcută, ei sunt gata să discute cu noi.

„Europa Liberă”: În acești 20 de ani clasa

politică de la Chișinău a tot spus că Moldova va merge acolo unde îi va fi bine. Sau ca și în proverbul acela: mielul care sughe de la două mame o duce foarte bine. Balansarea asta între Vest și Est, acum Moldova știe foarte clar unde vrea și de ce trebuie să meargă?

I. L.: Cu acest supt de la două vaci am ajuns să fim cea mai săracă țară din Europa. Cea mai mare realizare din ultima perioadă este că, cel puțin, știm exact ce ne propunem să realizăm. Și faptul că nimeni nu mai contestă că obiectivul fundamental de politică externă, dar și internă al Republicii Moldova este această eurointegrare cred că este un avantaj.

„Europa Liberă”: Nesoluționarea problemei transnistrene este un obstacol pe calea progresului și reformelor de integrare europeană?

I. L.: Nereglementarea conflictului nu este un impediment. Din contra, am convins partenerii noștri europeni că integrarea Republicii Moldova, apropierea de aceste standarde, sporește nivelului de viață în Republica Moldova, pe malul drept, creșterea atractivității urmare a acestei apropieri va crea condiții și premise suplimentare pentru a găsi soluții viabile și durabile pentru conflictul transnistrean.

„Europa Liberă”: Dar cum e? Întâi reunificăm țara și după asta o eurointegrăm?

I. L.: Să intrăm în faza reală de integrare. Fiindcă acest proces va însemna un angajament foarte puternic din partea autorităților de la Chișinău de a reforma toate aceste instituții ale statului, de a construi altă economie. Ceea ce va permite să redăm încrederea cetățeanului din Republica Moldova că își va putea găsi un destin, el și copiii săi în cadrul Republicii Moldova. E important să mergem înainte. Într-un an-doi să reușim să demonstrăm celor din Uniunea Europeană că putem construi acest caz de succes.

„Europa Liberă”: Dar cu acest ritm, pe care-l înregistrează astăzi Republica Moldova, are ea dreptul moral să bată în anticamera UE și să zică că am venit să depunem cererea de membru asociat?

I. L.: Astăzi încă este devreme să mergem cu această cerere. Nu poți doar declarativ să vorbești despre atașamentul la principii și valorile respective. Trebuie să mai faci ceva. Și cei din afară știu exact că avem probleme.

„Europa Liberă”: Uneori se zice că demnitarilor occidentali ar cunoaște mai bine situația decât clasa politică de la Chișinău. Dar, haideți, să vedem totuși despre șansele de a depune o cerere de membru asociat, cât de mari sunt?

I. L.: Nimeni nu contestă europenitatea noastră. De exemplu, sunt bucuros să constat că pe aceste segmente care țin de zona de liber schimb, care țin de liberalizarea regimului de vize, ne mișcăm destul de bine, în linii mari.

„Europa Liberă”: Până la finele anului 2012, moldovenii vor putea să considere că regimul de vize a fost abolit pentru ei?

I. L.: Pentru mine acest termen rămâne valabil în continuare. Semnalele de la Bruxelles sunt, deocamdată, pozitive. Tratarea nediscriminatorie a Republicii Moldova va crea doar avantaje și pentru UE, și pentru noi.

„Europa Liberă”: Cum credeți D-voastră, de ce georgienilor le reușește să promoveze reformele, și moldovenilor mai greu?

I. L.: Georgienii, într-adevăr, au reușit, și nu doar în domeniul luptei cu corupția, și în domeniul poliției, creării unui mediu propice pentru atragerea investițiilor.

„Europa Liberă”: Ei au spus că vor în NATO.

I. L.: În sensul acesta, bineînțeles, că trebuie să evaluăm nu doar ce au reușit georgienii, dar și să preluăm această experiență. Dar în cazul Georgiei această verticală poate avea și anumite ramificații

negative – când construiești o verticală a puterii.

„Europa Liberă”: Un președinte autoritar?

I. L.: Eu nu dau calificative. Dar totuși există și avantaje. Modelul georgian a servit o sursă de inspirație, de exemplu, pentru procesul de reforme a Ministerului de Interne de la noi prin aplicarea a ceea ce se numește politica morcovului și biciului. Fiindcă doar prin metode de a convinge prin cuvinte ș.a.m.d. nu este suficient.

„Europa Liberă”: Ce viitor are Republica Moldova?

I. L.: Eu vreau să cred într-un viitor european al Republicii Moldova.

„Europa Liberă”: Doar european? Sau euro-atlantic?

I. L.: Vorbim despre un context european. Iar Europa, fără o angajare plenară și un parteneriat euroatlantic puternic nu va reuși să răspundă provocărilor cu care se confruntă chiar în preajma sa. Fiindcă criza libiană sau din Tunisia sau din alte țări arabe, în mod special, a fost o problemă și o provocare masivă pentru Uniunea Europeană. Noi, europenii, suntem aici, în preajma țărilor respective, și nu SUA. Și iarăși fără un parteneriat puternic noi nu vom putea să reușim. Uitați-vă, angajamentul plenar american în procesele cu care ne confruntăm. Și iarăși, dacă vom reuși să menținem acest interes american, ba din contra - să-l amplificăm, cred că ne va servi și nouă, și regiunii în ansamblu.